

SAK NR: **4/2022**
SAKSBEHANDLER: Anne Frugård
Arkivnr.: feste 593

MØTEDATO: **14.2.2022**
MØTESTED: **Tingvang**

SIGN: _____

Utskrift til:
Statskog
Ole og Ragnhild Steinde

Søknad om utvisning av frilagt støl f. 593 på Mørstadstølen – Ole Steinde

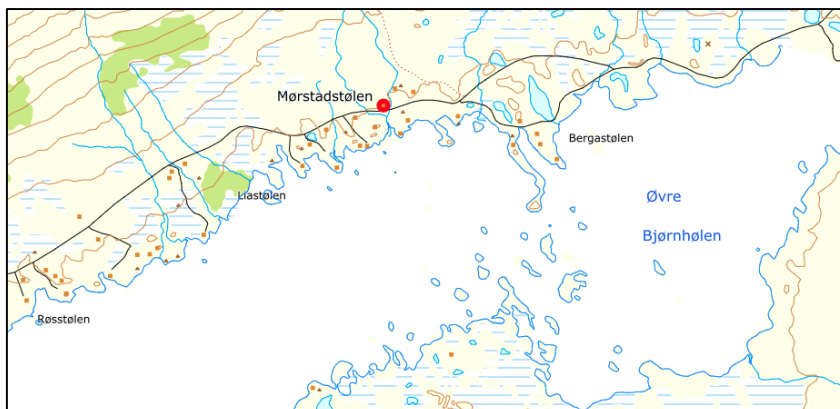
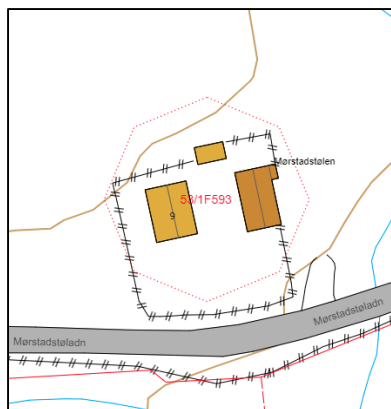
Saksdokumenter

- Søknad om utvisning av støl fra Ole Steinde 6.1.2022

Bakgrunn og saksopplysninger

Frifall av støl med feste 593 til Kjøk på Mørstadstølen ble behandlet i fjellstyresak 37/2002. Stølen hadde ikke vært i bruk på mer enn 20 år og med hjemmel i § 22 la fjellstyret stølen i det fri. Ole Steinde eier gårdsbruket Sørbu 13/1, og fikk i 2005 konsesjon til å overta landbrukseiendommen Kjøk 11/1. Grunneiendommen gnr.11 bnr. 1 er en del av landbrukseiendommen gnr. 13 bnr. 1, som er landbrukseiendommen sitt driftssentrum. Eiendommene har siden 2006 vært drevet som en landbrukseiendom. Etter jordlova er grunneiendommer som har vært drevet sammen og tilhørt samme eier i noe tid å se på som en eiendom, og kan ikke deles uten samtykke fra kommunen. Disse to eiendommene er derfor å se på som en eiendom.

Ole Steinde søker om å få gjenutvist støl med feste 593. Gjenutvisning av tidligere frilagt støl, og utvisning av ny støl er likestilt i forskriften, det vil si at det stilles samme dokumentasjonskrav for utvisning. Ole og Ragnhild Steinde sendte i 2010 en forespørsel om å få gjenutvist stølen som tilhører Kjøk. Fjellstyreadministrasjonen sendte et informasjonsbrev som svar på forespørselen, og saken ble ikke behandlet i Fjellstyret den gang.

Støl med festenummer 593.

Øystre Slidre fjellstyre har fått en søknad om gjenutvisning av støl fra Ole Steinde 6.1.2022. Som begrunnelse for at det søkes står det;
«Søker om å få Kjøkstølen ved Vinstervatn innatt som støl i drift, då vårt driftsapparat er i full drift og har vært det sia 1986.» Ole og Ragnhild Steinde har om lag 120 vinterfora sau som beiter i dette området. Stølen som tilhører Sørbu 13/1 ligger også på Mørstadstølen.

Lovhjemmel

Utvising av støl har hjemmel i fjellovens § 18 med nærmere presisering i "forskrift om seter og tilleggsjord i statsallmenning (stølsforskriften)" § 6. Tradisjonelt grunnlag for utvising av støl har tidligere vært krav om mjølkeproduksjon. Dette er lempet på under en endring av forskriften i 2007. Nå kan det vises ut støl til annen drift med storfe, og kombinasjon av storfe og småskala turisme, men det er ikke grunnlag for utvising av støl til gardsdrift med ensidig sauedrift.

I Rundskriv M-1/2016 skriver Landbruks- og matdepartementet disse merknadene til § Utvisning av seter:

«Spørsmålet om utvising av seter blir avgjort av fjellstyret, jf. § 7 i forskrifta. Tidlegare blei det stilt krav om mjølkeproduksjon som grunnlag for utvising av seter. Det har normalt òg blitt stilt krav om at lokale landbruksstyresmakter har tilrådd søknaden. Departementet legg til grunn at fjellstyret bør kunne utvise seter til formål som går ut over mjølkeproduksjon.

Eksempel på dette kan vere beiting av ungyr, kyr for kjøttproduksjon eller ammekyr. Det kan òg vere utvising til ei driftsform der det blir teke sikte på ein kombinasjon av tradisjonell seterdrift og småskala turistmessig verksemd på setra. Departementet har i brev 29.august 2012 presisert at denne formuleringa "har ikke hatt til hensikt å begrense småskala turistvirksomhet til bare å gjelde i de tilfeller der det ellers drives tradisjonell setervirksomhet."

Fjellstyra skal vurdere formålet med utvisinga opp mot det jordbruksmessige behov eige dommen har, og "tida og tilhøva" sett i samanheng med situasjonen i det aktuelle bygdelaget. Utgangspunktet for fjellstyra sine vurderingar må vere om den som har bruksrett har eit reelt behov for seter. Ved handsaminga av søknader bør fjellstyra mellom anna leggje vekt på følgjande moment:

- Verksemda må vere ein integrert del av hovuddrifta på jordbrukseigedommen til den med bruksrett, og støtte opp om drifta av denne.
- Den planlagde etableringa må ta omsyn til lokale tradisjonar når det gjeld næring, landskapsbruk, byggeskikk og omsyn til eksisterande natur- og kulturmiljø. Ein skal òg leggje vekt på om etableringa sikrar levande setre og ein seterkultur for framtida.
- Etablering av ny seter må ikkje vere til fortrenghet eller til vesentleg skade for eksisterande bruksrettsutøving, under dette reindriften si bruk.
- Søkjaren sine planar skal innebere dyrehald i allmenningen sommartid, og at nokon jamleg er til stades på setra i denne tida.
- Verksemda må framstå som ei rasjonell bruksform, og planane for verksemda må bli vurderte som tenlege og levedyktige av lokale landbruksstyresmakter.
- Verksemda må fordre ein viss bygningsmasse med driftsbygningar og husvære.

Tilsvarande vurderingar vil gjere seg gjeldande ved utvising av seter fallen i det fri til ein ny seterbrukar, jf. § 12 i forskrifta.

Fjellstyra skal sjå til at det ikkje blir utvist seter til nokon som tek sikte på å etablere reine fritidshusvære i statsallmenningane.

Behov for husvære for tilsyn med beitedyr, slepp om våren og samling om hausten, er aleine ikkje grunnlag for å få utvist seter. Om brukaren har slike behov må han fremje ein søknad etter § 5 i forskrifta. Når det gjeld omdisponering av eksisterande husvære til nye bruksformer, viser departementet til § 24 i forskrifta, og merknadene til denne.

Søknader om utviding av seter skal òg handsamast etter denne føresegna.»

Vurdering

Retten til å få utvist seter i statsallmenning er en del av allmenningensretten, og gårdbruker med beiterett kan få utvist seter dersom han kan dokumentere et behov. Bestemmelsen om tilleggsjord er tilsvarende. Dersom bruken av seter opphører, bortfaller retten til den utviste setra med tilhørende setervoll og kulturbeite, først 20 år etter at bruken har opphørt, alternativt ved oppgivelse fra seterbruker. Gården beholder imidlertid allmenningensretten, og kan få utvist ny seter eller tilleggsjord dersom behovet gjenoppstår.

Det er Fjellstyret som har kompetanse til å vurdere om en gardeier har behov for seter og å avgjøre når det skal vises ut seter. Videre er det Fjellstyret som vurderer behovet for bygningsmasse og endringer i dette når setra er i bruk. Når en seter ikke lenger er i bruk avtar

fjellstyrets kompetanse, og Statskog SF som grunneier og kommunen som bygningsorgan, overtar mye av beslutningsmyndigheten.

Den største forskjellen for stølsbrukeren på om stølen er klassifisert som «i drift» kontra «ikke i drift» er altså at det er Fjellstyret som avgjør byggesøknader og annet, og at byggesøknader skal behandles etter Seterforskriftens § 10.

Av rundskriv M-1/2016 fremgår det at LMD legger til grunn at fjellstyret kan utvise seter til formål som går ut over melkeproduksjon. Eksempel på dette kan være beiting av ungdyr, kyr for kjøttproduksjon eller ammekyr. Det kan også være utvisning til en driftsform der det tas sikte på en kombinasjon av tradisjonell seterdrift og småskala turistmessig virksomhet. Fjellstyret skal vurdere formålet med utvisningen opp mot det jordbruksmessige behovet eiendommen har, og «tida og tilhøva» sett i sammenheng med situasjonen i det aktuelle bygdelaget. Utgangspunktet for fjellstyrets vurdering må være at den som har bruksrett har et reelt behov for seter. Behov for husvære for tilsyn med beitedyr, slipp om våren og samling om høsten, ikke alene er grunnlag for å få utvist seter. Momenter LMD mener fjellstyret skal legge vekt på er nærmere beskrevet i merknadene til § 6 i rundskriv M-1/2016.

Fjellstyret har i sak 18/2021 behandlet en noe tilsvarende sak på Lien. I den saken var det spørsmål om samdrift skulle ha betydning for om stølen skulle gjenutvises. Hvis samdrifta ikke skulle ha betydning mente fjellstyreadministrasjonen den gang at krav til nyutvisning ikke var oppfylt siden søker ikke har egne storfe. Stølen skulle da fortsatt beholde sin status som frifalt selv om dagens drift hadde vært tilstrekkelig til å holde stølen i drift (dersom stølen ikke først hadde falt i det fri). I vedtaket som ble gjort mente Fjellstyret at samdrifta ikke skulle tillegges betydning i saken. Fjellstyret mente likevel at det var riktig å endre status på stølen siden det var tatt opp igjen drift med husdyrproduksjon, og stølen ble gjenutvist til Audun Trandokken.

Spørsmålet som Fjellstyret må ta stilling til i denne saken er om dagens drift er tilstrekkelig for en nyutvisning av støl. I følge lovverket skal det å gjenoppta bruken på en støl sidestilles i lovverket med nyutvisning av støl. Ingen saker er helt like, men det er likevel administrasjonens vurdering at denne saken og sak 18/2021 har likhetstrekk med tanke på at dette også er en gjenutvisning og at det er sau, og behandlingen Fjellstyret gjorde den gang bør derfor tillegges betydning for denne saken. I sak 18/2021 la Fjellstyret vekt på at gjenutvisning av en støl bør være enklere enn en nyutvisning.

Det finnes eksempler på bruksrettshavere som av ulike årsaker har mer enn en støl i drift i Øystre Slidre statsallmenning. Slik ville situasjonen også vært her dersom stølen til Kjøk på overtakelsestidspunktet fortsatt hadde status som «i drift».

Stølsjorde som tidligere tilhørte 11/1 Kjøk ble etter frileggingen delt mellom Nils Karsten Sørgaard og Ole Steinde. I sak 25/2004 og 30/2004 ble det gitt tillatelse til å inngjerde arealet. Det kan se ut som om en del av stølsjorde tilhørende Sørbu også endret status til beite ved en feil. Uansett utfall av denne saken bør fjellstyret derfor se nærmere på grensene for dette stølsjordet og de andre stølsjordene som eventuelt er berørt.

Forslag til vedtak

Fjellstyret mener at krav til nyutvisning av seter er oppfylt siden det er drift med husdyrproduksjon på Kjøk 11/1. Fjellstyret gjenutviser derfor støl med festenummer 593 til Ole Steinde med hjemmel i seterforskriftens § 6.

Når dette vedtaket er rettskraftig tar Fjellstyret stilling til hva som skal skje med det tidligere stølsjordet til Kjøk.

Vedtak

Fjellstyret mener at krav til nyutvisning av seter er oppfylt siden det er drift med husdyrproduksjon på Kjøk 11/1. Fjellstyret gjenutviser derfor støl med festenummer 593 til Ole Steinde med hjemmel i seterforskriftens § 6.

Når dette vedtaket er rettskraftig tar Fjellstyret stilling til hva som skal skje med det tidligere stølsjordet til Kjøk.

Enstemmig.

Vedtaket kan iflg. § 28 i forvaltningsloven, påklages. En eventuell klage skal være skriftlig og sendes Øystre Slidre fjellstyre innen 3 uker fra mottak av dette vedtak. Parter har rett til innsyn i sakens dokumenter jfr. Forvaltningsloven §§ 18 og 19.